

Ese de două ori în septemana: Joi-a și Domineca; era când va pretinde importantă materialului, va esi de trei sau de patru ori în septemana.

Pretului de prenumeratiune.

pentru Austria:	
pe anu întregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. v. a.
„ patrariu	2 fl. v. a.
pentru Romani'a și strainetate:	
pe anu întregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de adreptu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintile, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7. cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiuu timbrului cate 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 10 22 iuliu n. 1871.

Incepemu asta data cu *Romania* noastra cea atatu de amata de noi, si atatu de calumniata, persecutata si maltratata de toti strainii, pana si de cei ce au fostu primiti cu braciile deschise, cu o incredere si caldura — fora asemenare, in sinulu ei.

Romania in timpul din urma, s'a admonitu ea, insasi pre sine, si incepe a se reculege si orientă. Camer'a si Senatul, pe cari dupa natura si rezultatulu alegerilor, lumea le tiea capabili de — *tote relele*, incepe a se reabilită. „*Reform*“ cea ungrésca de aici, organulu specialu alu dlu c. *Andrássy* pentru Oriinte, intr'o depesia telegrafica de ieri din Bucuresci ni spune — cu superare, ca „*in consecinta a influintiilor straine, opozitiunea cresce in camera; parti'a lui Brateanulu redica capulu*“.

Este lucru cunoscutu, ca de cate ori *Romanii*, dincoci ori dincolo, se punu pe propriele piciora si facu vr'unu pasu nainte, intru propriulu interesu alu lor, vecinii lor dragii de ei, indata denuncia lumei ca „*influintie straine i-au pusu in miscare*“! Pana acolo a ajunsu n'crederea sau maliti'a strainiloru in privinti'a caracterului sau priceperii nostre, in catu nici nu mai vreu se ni conceda capacitate d'a lucra pentru interesele nostre dupa alu nostru propriu impulsu! —

Mai de unadi totu „*Reform*“ suprinse lumea cu descoperirea — asiad-icendu pozitivă, cumca intre *Russia* si *Turcia* s'a incheiatu formalmente tractatu secretu pentru ocuparea *Romaniei*, spre scopulu d'a-i sparge uniunea si de a-i lud'erasi partile beserabice de la *Dunare*. „*Wanderer*“ din *Viena* declara acasta fama alarmatoriă de — o scornitura ca multe altele a „*Reformei*“ ungresci. Dar ce se vedi! Vine indata organulu oficiale alu regimulu ungrescu si — cu multe cuvinte intortochiate afirma si elu ca — *este ceva realitate in fain'a adusa de „Reform*“. De aci acum politici ungru deducu ca — influinta si interesele austro-ungaresci, la *Dunarea* de diosu au suferitu o lovire de morte.

Sē notamu deci bine: politica dlu *Andrássy* in *Londra* a facutu fiasco; in *Germania* a ingenunchiatu nainte lui *Bismark*; in *Francia* s'a blamatu pentru pururia; in *Oriinte* a fostu pacalita si paralizata; cu *Russia* este se se iē de capu; in *Viena* este splotata pentru reactiune; in *tiēra* a revoltatu tote spiritele nationaliloru si patriotiloru onesti in contra-si: — si cu tote acestea, dupa judecat'a diaristice si partitei sale — dlu c. *Andrássy* este barbatulu celu mare de statu, politiculu celu imposante!!

Sciti pana candu? Pana ilu mai tie ne si pora de nasu ca pre o unelta potere mai nalte din *Viena*: in momentulu ce acelea ilu vor abandonă, esel sa, ilustrulu barbatu de statu, contele *Andrássy*, va fi obieptulu critice, condamnari si desconsiderari comune. Ora se apropie. O se vedeti! —

Cea mai noua scire telegrafica din *Bucuresci* ni spune ca, prin indepartarea cu gramad'a deputatiloru din capitala, activitatea mai de parte a Camerei — a devenitu neposibile. Si acasta este catu se pote de caracteristicu pentru situatiunea de acolo. —

Din *Francia* scirile de insemnate si bucuria sunt: ca in urma raspunderii unei rate de 500 millioe din contributiunea de resbelu, dejă s'a datu ordinu si se facu pregatirile necesarie pentru evacuarea a trei departamente de garnisioanele nemtiesci; — mai departe ca a-

dunarea nationala, intarita prin elemente republicane vigurose, lucra cu mare barbatia intru reformarea si organizarea *tiērei*. — Triste sunt sangerosele conflicte ce — asiad-icendu — pre tota d'a se intempla in partile ocupate de prusi, intre cetateni si intre soldatii nemtiesci, si cari conflicte de comunu au de urma re morti si vulnerati, de un'a si de alta parte! Prin aceste conflicte ur'a neimpacabila intre ambele mari elemente — nu numai se sustiene, ci tocmai se nutresce si cresce. —

In *Spania* a proruptu crisa ministriale; intregu cabinetulu si-a datu dimisiunea, — nu pentru vr'unu conflictu cu Camer'a, ci pentru ne'ntielegeri aprige in intrulu ministeriului. Rege au fratii sponioli, dar sfasiati inca sunt casi mai nainte! Va se dica, schimbarea Domnului pre tronul, n'a vindecatu *tiēra* de reu! — De s'ar apuca si in *Spania* se regenere die, se moralisedie societatea, pre cum astadi, patriotii cei adeverati, cu *Gambetta* in frunte, s'au apucatu de acestu mare opu in *Francia*! —

In *Viena* septemana a espirata se tie nura conferintie intre reprezentantii Austro-Ungariei, *Turciei* si *Serbiei*, in privinti'a puncturilor de impreunare si legatura a linielor ferate turcesci despre *Turcia* prin *Bosnia* si *Serbia* cu ale nostre din Austro-Ungaria. Resultatulu — pre cum se afirma, a fostu, ca prin consentiu comunu s'a primitu legatura intre *Bosnia* si *Croatia*, er cestiunea punctulu de legatura cu *Serbia* s'a amenatu pre siesse luni. Pentru acasta din urma legatura se fia staruitu din tote poterele domnulu conte *Andrássy*, in sa si comisarii turcesci si chiar dnulu *Beust* se se fia aretatu forte putienu interesati pentru ea; din care cauza diaristic'a nationala magiara incepe a-si perde speranti'a pentru acasta legatura, pre care domni magiari o considera de importante pentru interesele comerciali ungresci in celu mai mare gradu. De unde unele dejă deducu, ca — si la acasta conferintia, casi la cea din *Londra* in privinti'a *Marei-negre*, politica si diplomati'a magiara a suferitu cadere grea! — Noi de multu li-am predisu dloru ungru ca — se nu se priveasca de faptoru, ci numai de unelte. De ca nu ni-au creditu noa, acuma sentiēscu prin fapte! —

Arestarile secrete se urma, dupa cum ni spune „*M. U.*“ nu numai in partile *Tiszei* prin omenii — *stepanulu* omnipotente, contelui *Ráday*, ci chiar si aici in capitala. Aici nu sub pretestu de hotii si talharii, ci — de membrii ai *federatiunei internationale*. Noi am aretatu dejă lectoriloru nostri ca ce felu este acasta insocire, ce din dia in dia totu mai multu se latiesce prin tote tierile. „*M. U.*“ vrē se scia de 36 arrestari de asta categoria. Arestarile se facu de comunu noptea, fora veste. Cetateni, atfelu solidi si nepetati, se redica din mediloculu familiei lor si — se detienu cu septemane fora ca familie lor, remase for' de nutritoriu, peritorie de fōme, se pōta află ceva despre bietii parinti aretati. — Frumosa stare de constitutiune, libertate si securitate personale! frumosu statu de dreptu, de civilizatiune! —

„*Zastava*“ dlu *Mileticiu* are norocirea d'a suprinde adeseori lumea cu câte o descoperie alarmatoriă despre faptele sau intentiunile si intrigele guvernului magiaru, mai a nume a dlu c. *Andrássy*. Asiad-icendu acum vr'o diece dile insinuă de a dreptulu cumca ar avē dovedi despre

complicitatea dlu *Andrássy* la actulu de ucidere a principelui *Mihailu* de *Serbia*. Nu destulu atata, ci dlu *Andrássy* fu provocatu formalmente, se faca procesu de presa pentru acasta inculpare, carea apoi se va justifică nainte scaunulu de jurati.

Onorabilulu nostru publicu nu va fi uitatu, ca pre timpul uciderii principelui *Mihailu*, guvernulu ungrescu inviniu pre dlu *Dr. Mileticiu* de participe la acelu asasinu; dar cercetarile facute au aretatu acasta inviniu cu totulu fora de temeu. Noi — totu pre atunci, dupa informatiuni din partea unui barbatu ce stă aprōpe de c. *Andrássy* si facea pre medilocitoriulu intre *Belgradu* si *Buda-Pesta*, am fostu batutu destulu de tare siēu'a ca se pricepa — dnulu *Andrássy*, cumca *essistu indicia de grea suspitiune chiar contra escelentiei sale*: dar pre atunci in inaltele sfere ale regimulu magiaru, „*Albina*“ nu ajunsese inca a fi — ca astadi studiata si considerata. A trebuitu deci se vina „*Zastava*“ cu bōt'a cea mare, pentru de a face sensatiune mare in publicu si de a constringe pre dlu c. *Ministru-presedinte*, ca se si parasēscu nobil'a nepasare facia de o inviniu atatu de cumplita. Audimu ca escelentia sa tocmai s'a induratu a demandă intentarea de procesu contra „*Zastavei*“, resp. contra dlu *Dr. Mileticiu*. O se avemu deci unu spectaculu pre interesante in acestu procesu. —

Au facutu ungru in diet'a lor lege pentru regularea (pricepe despoierea de drepturi) a municipialorulu, si — in acasta zama lunga si acra si piparata, ei au uitatu cu totulu de politica, de securitatea publica! Abia acum candu este se se introduca legea, unele comis-iuni observara lacuna si — biete de diarie, in frunte cu „*Controlorulu*“ dlu *Csernátony*, se vaiera si tipa, ca — vai de noi, ce-o se ne facemu, cine o se ne apere de lotri, de betyarii nostri istorici nationali, de aviticii feciori seraci (*szegény legény*) ai pustelor si ai *Bakonyulu*! —

Pana astadi securitatea publica a fostu — ordinarminte, dupa lege si usu, *afacerea municipialorulu*; acum legea comunala d'a acasta afacere comunelor pentru teritoriulu lor, er despre comitate a uitatu! Dar biete organe comunali si cu medlocele lor marginite, cum vor aperi ele *tiēra* de turmele de hoti? Am procopsitu!

Astfelu se vaiera — a nume cum diseram — „*Ellenör*“.

Noi suntemu de alta parere. Mai antai noi nu credemu ca regimulu se fia uitatu a face dispuzetiunile necesarie in proieptulu seu de lege, ci credemu ca din adinsu nu le-a facutu, pentru ca se aiba mana libera.

Ce-i trebie regimulu ingrigire municipal de securitate? Elu va ingrigi insusi, va organiză institute a la conte *Ráday* si cu *Molnari* sei, cari vor aperi *tiēra* si pre stepanii ei, pre diei magiari, nu numai de hotii pustelor si ai padurilor, ci si de — cei mai rei si mai urgisiti si mai proscrisi de catu acostia, de agitatori nationalitatiloru!

O se vedeti, dloru diaristi magiari, si o se multiamiti patrioticulu si — de tote ingrigitoriulu vostru mare barbatu de statu contelui *Andrássy*!

Archiducele *Rudolfu*, principele de corōna alu Austro-Ungariei, acusi de dōue septemane fece o veduta *Boemiei*, caletorindu prin multe orasia si cerctandn câte tote institute si stabilimente, publice si private. Si fiindu ca evenimentulu nu se potea splică de catu de

politicu si in favōrea declarantiloru federalisti cehi, tote clasele poporulu cehu primira pre naltulu ospe cu cele mai viue manifestatiuni de bucuria; d'alta parte, nemtii centralisti ai dualismulu, cei ce, precum se scie, facu o insemnata tertialitate a poporatiunei, se portara cam superati si rezervati.

Avē-va acasta caletoria, si ce felu de resultatu seu castigu practiculu, realu — va avē ea? — cine ar poté se spuna, intre imprejurarile incurcate si pocite de astadi! Caracteristicu in sa si chiar marcante pentru imprejurarile nostre este, ca — bietulu baietu principe de tronul, vedindu dispuzetiunile poporulu si claselorlu intr'un'a si alta parte, se fia eschiamatu cu ingrigire: „*Dōmne, ore cum asi scī face, cum m'asi mai scī portă, ca se multiamescu pre ambele parti, se-i satis facu pre toti*“.

Sermana naivitate si nevinovati copularēscu! Parinti, mosiulu si buna sa, si tote numeroase rudenii, mature si invecchite in esperiētie, — ce vor fi risu de acasta naivitate si nevinovati in purpuru!

Alteti'a sa, frageda inca si innocinte, ar merită se apartiena clasei poporulu, democratiei genuine. Noi, pre bas'a acelei oftari, — cu braciile deschise l'am primi in sinulu nostru, in scōl'a nostra pre amabilulu nostru principe de tronul, si — de buna sēma mai sicuru i-am salvă tronulu si viitoriulu, de catu — domni *stepanitori de astadi*, cari din tote poterele lucra, pentru d'a impinge *Monarchia* in prepaste!

Noi, in scōl'a nostra, cu logic'a, metafisic'a si istoric'a cea adeverata in mana, am aretă *Altetiei Sale* democratice, ce reu, ce nedreptu si ne'ntieptiesce au lucratu toti mai marii sei (afora de *Josifu alu II.*) candu, avendu cea mai deplina potere in mana, in locu se crēscu, se desvōlte, se si deoblege popōrale, au favoritu pururia pre unele clase, pre unele minoritati nemorale, crescendu-li astfelu corne mari, corne cari mai apoi se numira *drepturi istorice si faplice*, cari in adeveru in sa sunt nedreptati strigatori la ceriu, nedreptati sugrumatori de popōra si de unanitate, nedreptati contra carora popōrale reclama si nu vor incetă a reclamă si a luptă — pana nu se vor sterge si sterpi din redacina! Am aretă mai de parte *Altetiei Sale*, cum — dupa legile firei, acele pecate ale mai mariloru sei, astadi — *incepu a se resbunū!* cum astadi, de cate ori cei de pe tronul sentiescu necesitatea d'a fi drepti facia de poporu, *cei cu cornele istorice* — impungu ca turbati in tote partile, amenintia pana se tronulu si pre cei ce li-au datu cornele! I-am aretă din firu in peru, chiar si limpede, ca — aci este causa — revolutiunei din 1848, detronarei din *Dobritienu*, conspiratoriloru — cu frundia si ierba, prin strainatate, contra tronulu si *Monarchiei* austriace; — ca pactulu dualisticu de la 1867 este o recadere in acelasi pecatu stramosiescu, si — ca tote recaderile, este in celu mai mare gradu periculosa. — Astfelu — suntemu convinsi, ca inim'a si mintea nestricata a tenerulu principe ar senti si s'ar convinge ca — pre catu timpu popōrale si-vor pastră consciētia de demaitate omenesca si nu vor decadē erasi in statulu de dobitocia si de sclavagiu alu secliloru trecuti, — nu este, nu pote fi cugetabile o portare a unui *Monarchu seu principe de corōna austriacu*, carea se multiamesca, se satisfaca — nu pre toti, ci macar maioritatea cetatieniloru imperiulu! —

Se invetiamu!

„Tabor“ numescu slavii austriaci meztingerile séu adunările lor populare. Ei — este sciutu că pretotindeniá se afla casi noi in opozitiune cu sistem'a si guvernulu de astadi; ei deci adese ori tienu „tabore“ la care se aduna cu mfile, poporul si inteleginti'a, se aduna de comunu la careva locu istoricu memorabilu, unde tienu cu totii svatu, se intareacu in principia si credintiá si solidaritate, punu fagaduintie solene cá — nu se vor lasá de lupta pana candu caus'a lor nu va invinge, nu va fi recunoscuta de lege si de statu!

Unu astfelu de taboru tienua acum 2 septemai slavo-ceilii Moraviei pre o colina frumósa si dumbravósa langa Nostitz; se adunara — dieci de mii, cum n'a mai vediutu Moravia de multu astfelu de mare si frumósa multi-me. Insi contrarii slaviloru, nemtii egemoni, recunoscu cá adunarea a fostu imposante si cá tienu'ta ei a fostu si mai imposante. O seriozitate si soliditate in portare si in discursu — cum nu se póte mai de asiá. Probe ecletante de — cultura si disciplina. Acestoru calitati nime nu póte se resista pentru lungu timp. Invingerea deci se apropia. —

Suprem'a pretensiune, primulu postulat alu programulu adunarii a fostu „federalismulu pentru tota Austria, pentru tote tierile si popórale.“ De aci s'a dedusu apoi autonomia comunale, districtuale si provinciale, séu a regatelor si tierelor.

A dóu'a cestiune mare a fostu scóla. Cum se fia acést'a pentru ca se corespunda lipsei natiunali, se medilocésca si asecuru emanciparea natiunei?! In acést'a privintia s'au adus resolutiunile: a) cá starea scóloru natiunale este miserabila si vin'a este la Regimu; b) cá unu Regimu carele sufera astfelu de stare miserabile in scólele poporului, nu merita se póte numele de regimu; c) cá — cu ori es pretiu trebuie redicatu preparandi, scóle industriale si economice, in limb'a poporului, si veri-care alta limba trebuie eliminata din scólele poporului, ingreuiandu ele numai mintea invetiatorilor!

Memorable erau vorbirile oratorilor poporali, cari — intre altele — spuneau poporului, ce abusu de putere este candu intre poporu se punu diregatori cari nu-i sciú bine limb'a, nu sciú s'o vorbésca si s'o seria intru interesulu poporului.

Memorable sunt si cuvintele alesulu pre siedinte alu adunarei dlui Dr. Frantz, carele recapitulandu dise: *Ce este cea-ce cere poporulu nostru? Nimicu alt'a decâtu realizarea principiu: „Asemene sarcine, asemene drepturi.“ Noi vremu se traimu in buna fratetate cu tote popórele, dar nu vremu o data cu capulu, se avemu drepturi mai mici de cátu ele, nu vremu se fimu numai scaritia pentru alti. — aplause frenetice: Nu, nici o data na nu!!) — Se tienu mortisiu la principiu, cá — cine intr'adevru iubese libertatea, acél'a respecta si pe a altu'a; numai suflete sclave, slavii — pe facia ori ascunsu ai despotiloru, numai aceia tienu in casusie, tienu in sclavia popórale. —*

Nici ca acestu adeveru mai mare si mai invederatu nu póte se fia. Nu este mai mare, mai obrznica minciuna, de cátu aceea buna ora, cá dnii magiari sunt ómenii libertatii, pre candu ei ni injuga natiunalitatea, si prin detragerea medilóceloru necesarie — ni impedeca cultur'a natiunale!

Se invetiamu, Romani, se invetiamu! Se invetiamu a ne portá si luptá ca — slavo-ceilii din Moravia si din Boemia! —

PREGATIRI

pentru serbarea jubileulu de 25 ani de la inceperu activitatei Escelentiei sale Parintelu Archiepiscópu si Metropolitu Andreiu Br. de Siaguna, in eparchia ortodossa romana a Transilvaniei.

Romanii ortodossi din Sibiu intrunindu-se intr'o conferintia, alesera unu comitetu pentru d'a arangia in modu cátu se póte mai demnu solenitatea amintitulu iubileu, apoi ei se presentara si naintea Escelentiei sale dlui parinte Archiepiscópu si Metropolitu, descoperindu-i fiiesca loru intentiune in acést'a privintia.

Esc. Sa ii primi cu inascut'a-si amóre parintésca, li anuncia insa cá dorese a petrece serbatorésca dia in postu si in rogatiune, multiamindu lui Ddiu si Imperatulu pentru tote facerile de bine.

Romanii totusi ramasera pre langa otarirea lor d'a tiene acea serbatóre cu tota solenitatea si statorira urmatorulu

PROGRAMU:

I. Serbarea jubilara se va tiene in Sibiu in 21 augustu 2 septem. 1871.

II. In ajunulu dilei. 1. Dupa amédia la 4 óre se va celebrá vecernia cu lithia la biseric'a din cetate.

2. Sér'a la 8 óre, seminariulu archidiece-sanu se va ilumina. —

3. Sér'a la 9 óre se va arangia o serenada cu conductu. Conductulu va pleca din resiedinti'a episcopésca vechia, va salutá inaintea resiedintiei metropolitane pre Inaltulu Jubilaru prin musica, cantar corali si cuventari, si se va termina in sunetulu musicei si a cantárilor cu gramadirea facelora in piati'a casarmei. —

III. In dia'a de serbare. 1. La 8 óre diminetti'a se incepe la biseric'a din cetate servitiulu divin corespunditoriu dilei acesteia; La finitulu liturgiei se va tiene unu cuventu bisericescu si se va cantá imnulu archierescu.

2. De la 11 óre incepandu se vor presentá Escelentiei Sale, Pré Veneratulu Jubilaru, deosebitele corporatiuni.

3. La 1 óra va urmá unu banchetu in onóra Inaltulu Jubilaru.

4. Sér'a in 8 óre societatea de lectura a eleviloru institutulu seminariu arangia in sala seminariulu o conveniu cu productiuni de cantari si declamatiuni.

5. Pentru esecutarea acestei programe este constituitu unu comitetu, carele va medilocé, ca acestu programu se se faca cunoscutu in archidieceasa si la episcopiele sufragane ale Mitropoliei nóstre, spre a face possibile participarea la acést'a serbare si manifestarea dupa dorintia a sentiminteloru de veneratiune contra Inaltulu Jubilaru, ér a numitu ca in tote bisericile nóstre se se celebré la dia'a prefipta servitiulu divin — multiamindu lui Dumnezeu, cá ni-a etramisu in timpulu celu mai supremu pre unu astfelu de barbatu, si rogandu-lu, cá se ni-lu tienu sanatosu inca multi ani in mediloculu nostru. —

Sibiu, in 28 iuniu 1871.

Comitetulu pentru serbarea jubileulu de 25 ani. —

Institutulu de fete alu dómnei

Emilia Humpel, nasc. Majorescu, in Brasiovu.

Unu corespundinte alu nostru a recomandat pe la capetulu anulu trecut cu tota puterea cuventulu acestu nou institutu de fete, punendubas'a fie-carei instructiuni bine intielese si multiamitorie, in cunosciintiele speciali ale diverselor materii de instructiune cu deosebire in istetimea pedagogica si didactica a invetiatorulu, respective invetiatoresci.

Cu mare bucuria cetimu in „Kronstädter Zeitung“ — diurnalu germanu din Brasiovu, cá rezultatulu essamenulu anulu a fostu deplinu multiamitoriu, si cá unu invetiatoriu competente nu-i aflá alta scadere, decâtu cá intr'unele studia a facutu pré multu. Scadere este si acé t'a, nu e de negatu, dar ea nu provine decâtu din pré mare zelu, cu multu mai usioru se póte reduce la adeverat'a mesura, decâtu se póte aventá la minimulu necesariu lips'a de qualificatiunile invetiatoresci, lips'a de cunosciintiele pedagogiei moderne.

Dovéda, cá intru cátu posedu dómna Emilia Humpel aceste cunosciintie pedagogice, ni dá natur'a rezultatulu ce le-a cascadegati dens'a cu elevele sale. Unu invetiatoriu, carele a asistatu la acelu essamenu, astfelu a fostu de multiamitu atátu cu modulu essaminarii dómnei Emilia, cátu si cu celu alu respunsuriloru din partea elevelor, incátu densulu tractéza intr'unu articulu specialu modulu de propunere alu limbei franceze in acelu institutu si dice, cá dómna Emilia este cea d'antaa, care in Brasiovu propune limb'a franceza intr'unu modu regenerativu, intr'o metoda care le eleve póte suplini studiulu limbelor clasice.

Recomendámu deci institutul dómnei Emilia Humpel tuturor, cari nu cauta in crearea si instruirea copileloru lor numai o esterióra, ci o dezvoltare firésca a poteriloru trupesci si sufletesci si inzestrare cu cunosciintie — nu trecetórie, ci remanetórie.

Tragemu a supr'a acestui institutu cu deosebire atntiunea fratiloru nostri de dincolo, cari mai multu de cátu ori cine cauta pentru ficele loru crescere si instructiune reala si solida. —

Avisu catra „membrii de comitetu“ din comitatulu Carasiulu!

Legea municipale, votata in Diet'a Ungariei in an 1869, si sanctionata de Maiestatu Sa, se va pune curendu in lucrare, in tote comitatela patriei nóstre. Mesurele pentru esecutarea ei s'au luat pretotindeniá; in comitatulu Carasiulu in congregatiunea comitatense din 15 iuniu a. c.

Acést'a congregatiune a esmisu din sinulu seu o comisiune de 30 de membri, carea sub presiedinti'a si conducerea supremulu comite se lucre unu proiectu pentru viitoru organizare a comitatulu nostru. Acestu proiectu se va substerne congregatiunei comitatense ce se va tiene in 2 augustu a. c. si primindu-se se va inaintá Ministeriulu de interne spre intarire.

Proiectulu elaboratu are se cuprinda in sine: —

1. Impartirea comitatulu in cercuri administrative, adeca in atátea asiá-numite „solgabireuate“, cáte va aflá comitetulu comitatensu cá ar fi de lipsa.

2. Formarea cercuriloru de alegere, in cari se vor alege membrii viitoriei congregatiuni comitatense.

3. Statulu personale si cerculu de activitate alu deregatoriloru si servitoriloru comitatensu, si otorirea salarulu loru anuale.

4. Organizarea scaunulu orfanale si a comitatulu permanentu, precum si dispusetiunile despre trecerea causeloru orfanali de la sedriele comitatense de astadi la scaunele orfanali.

5. List'a nominale a alegatoriloru din cercurile de alegere.

6. Lista nominale a acelor locuitori din comitatulu Carasiulu, cari platescu mal multa contributiune.

Insiandu noi aci obiectele cele mai principali, cari vor veni la pertractare in congregatiunea comitatense din 2 augustu a. c. ni luámu libertate a provocá pre toti membrii de astadi ai comitatulu comitatensu, ca se nu pregete a se infacisii in dia de 2 aug. cal. nou, adeca de 21 iuliu cal. vech. la congregatiunea comitatense. Obiectele insirate sub punctele 1—6, despre cari va avé a pertractá si decide acést'a congregatiune, sunt de interesu atátu de mare pentru comitatulu nostru si intrég'a lui poporatiune, in cátu spre pertractarea si otorirea lor se recere presinti'a si conlucrarea tuturoru barbatiloru, ce in anulu 1861 au fostu onorati cu increderea poporulu si alesi de membri ai comitatulu comitatensu. Se lucre despre viitorulu comitatulu nostru pe mai multi ani nainte, despre compunerea unu nou comitetu comitatensu, carele in viitoriu va direge destinele comitatulu nostru; despre organizarea lui in tote acele directiuni, ce s'au amintitu in cele 6 puncte de mai susu.

Ca acestu viitoriu se ni-lu potemu intemeia bine si spre indestulirea nóstra, ca viitorulu comitetu comitatensu se fia incátu se póte espresionea vointiei si dorintieloru nóstre, organizarea comitatulu nostru se se faca cu respectu la interesele comitatulu si a poporatiunei lui, se recere ca se venimu la congregatiunea comitatense din 2 augustu /21 iuliu a. c. cu totii cá se punemu toti cei chiamati man'a la lucru. Dreptu aceea nici unu membru alu comitatulu comitatensu se nu remana a casa sub pretextu, cá e lucrulu de campu, séu cá alta cara-va causa l'ar impedecá. Impartiésca si totu insulu lucrulu si trebile sale cum scie mai bine pe vre-o 4 séu 5 dile, cáte va absentá de a casa, si vina la Lugosiu; cáci — mai repetimu o data, aici se va decide despre lucruri, care stau in strinsa legatura cu intregulu nostru viitoriu. Se ni aducemu toti a minte despre vechiulu proverbiu romanu, care dice: „dupa cum ti vei sará, asiá vei mancá, si dupa cum ti vei asterne, asiá vei dormi.“ — Noi mai adaugemu la acestea unulu, strigandu, ca se ne auda toti cei chiamati: „dupa cum vomu lucrá, asiá vomu avé.“

Incheiamu, provocandu pre toti dnii preoti, invetiatori, si peste totu pre toti aceia alu carora cuventu are trecere si ascultare la poporu, ca se indemne pre toti cunoscutii membri de comitetu, se se infacisiedie nesmintitu la congregatiunea comitatense din 2 augustu/21 iuliu a. c. —

LUGOSIU, 21 iuliu 1871.

De langa drumulu lui Jancu-Voda, in Bucovina, in 14 iuliu, 1871.

(Lasitatea, nepasarea — ni facu neposibila dezvoltarea si naintarea natiunala, ne facu

inca si de rusine in faci'a strainiloru). In adunarea generala din urma a Societatii nóstre din Cernauti s'a facutu propunerea, ca membrii Societatii, cari nu vor solvi tacele, cu cari sunt in restantia de pe mai multi ani, pan' in concursu de diumetate de anu, se se privésca ca esiti din sinulu Societatii si numele lor se se publice in foi'a Societatii.

Asta propunere a intimpinatu mare opozitiune, mai vertosu din partea comitatulu Societatii. A nume presiedintele ei asiguré, cá asiediandu-se prin timenturi culegetori, conformu concluseru facute ale comitatulu, e sperantia, cunca restantie vor incurge in cass'a Societatii in sume insemnate, in cátu ar fi superflua propunerea de susu. Acum andu de la unu membru alu comitatulu, cá aceea sperantia a fostu ilusoria; cáci culegetorii nu si-au implinitu missiunea. In timentulu nostru alu Siretulu buna óra e chiar secretu, cá — cine are acea missiune. Intr'unu rondu audiamu, cá comitetulu l'ar fi alesu de culegetoriu pentru acestu timentu pre parintele Lupi din Teresieni; Santi'a sa insa nu ni s'a recomandatú nici una data in asta insusitate, de óre-ce necum se ne invite la solvirea detorie-loru nóstre, dara pare cá a nume parasia a conveni cu noi. Deci déca si in alte timenturi vor fi intielesu culegetorii astfelu missiunea lor, potemu afirmá cu sigurantia, cá starea finantiala a Societatii, din cátu a fostu rea pana la asiediarea culegetoriloru, va fi ajunsu acum a fi si mai rea, si de aici am trebui se deducemu, cá comitatulu nu i-a succésu a nimér, in alegerea culegetoriloru, totu barbati zelosi si cu sentiu viu pentru sporirea scopuriloru Societatii, barbati, cari se privésca de dia perduta dia aceea, in care, prin intervenirea lor nu au innaintatu interesele de cultura si consolidare natiunala. Trebuie se ni-o spunemu pe facia, cá suntemu remasi intru tote innapoi; se cade asiá dara se dezvoltámu toti pana intr'unulu una activitate ne-adormita, pentru ca se potemu sustiene macar cátu de cátu concurentia in progresu cu celelalte popóra. Nu e ininsa afirmatiune noua, cá progresu fora concursulu banulu e cu nepotintia. De aceea déca am intreprinsu cultur'a nóstra natiunala prin Societatea nóstra din Cernauti, trebuie se ne ingrigimu de bani pentru sustinerea ei, trebuie se-i creámu unu fondu, care se-i scutésca vietti'a pre totu-deun'a. Aiciá nu se pretindu de una data cuote mari, pentru cá avemu pré putieni intre noi de aceia, cari se le póta dá, ci se ne multiamimu si cu sume mai mici, dara date adesea si culesse fora incetare de la cátu se póte de multi. Astfelu, cu crucerulu, si-au maritu Transilvanenií fondulu Asociatiunei loru de bate acum la 50,000 fl. v. a., pe candu noi, in acela-si restimpu, n'am adus'o cu fondulu Societatii nóstre pana la 12,000 fl. v. a. mai alesu din caus'a, cá ne-am rusinatu a face colecte pe sém'a lui si prentre tierani, si nime nu le-ar poté face mai usioru de cátu preoti si invetiatorii, cari sunt in contactu continuu cu poporulu; cu tote acestea ei nu facu mai nimic, pentru cá sunt loviti, pare-mi-se de una nepasare pe-catósá in privintia celoru natiunale: cum sunt lasi si servili, cá póta corespundintiele oficióse cu tote diregatoriele lumesci si bisericesci in limba straina, asiá potemu inregistrá sute de casuri, cá ei au adunatu multime mare de bani de la poporulu nostru pentru inst tute straine, buna óra pentru „Franz-Josef-Verein“, „Elisabeth-Verein“, „Gisela-Verein“ etc. etc. Vre se dica, ei au contribuitu la intarirea elementulu strainu aiciá in tierra, in daun'a elementulu nostru. *) Ast'a e retacire neiertata, mai vertosu pentru cá nu vedemu strainu, care s'ar chietui banulu in folo:ulu nostru!

Acum e vorb'a in Cernauti de edarea unei gazete romanesco; comitetulu Societatii e chiar insarcinatu de adunarea generala din urma a edá una foia poporala, si crede-ar cineva, cá ast'a e cu nepotintia?! Neajunsulu principalu e si aici „banulu“. A asistatu mai nainte „foi'a societatii“ si erá forte estina, avendu membrii Societatii a solvi ca prenumeratiune numai cáte 2 fl. éra nemembrii 3 fl. Cu tote a ceste, cum am vediutu cu ochii proprii, stau ci acum dulapurile Societatii pline de esempla-

*) La acést'a — asiá crelemu cá — putienu se cugata Santiole loru. Este casi — parte mare si pe la noi. Strainii, prin lasitatea nóstra stepandinu-ne, dispunu de favoruri, ér ómenii scurti la vedere, se facu sclavii acelor favoruri! Sunt casi orbulu carele — cerésce din alu seu de la altulu, in locu se ie si se dispuna de alu seu intregu!! — Red. —

*) La acést'a — asiá crelemu cá — putienu se cugata Santiole loru. Este casi — parte mare si pe la noi. Strainii, prin lasitatea nóstra stepandinu-ne, dispunu de favoruri, ér ómenii scurti la vedere, se facu sclavii acelor favoruri! Sunt casi orbulu carele — cerésce din alu seu de la altulu, in locu se ie si se dispuna de alu seu intregu!! — Red. —

scriale neluate ale acelei foi, pre candu sciu bine, că pentru cele tramise pronomeratiilor sunt inca si acum de incasata sume insemnate. Asta impregiu, are nu pôte fi nici decum calificata d'a incurgiat comitetulu pentru edarea fôii populare in intielesulu concludului adunării generale. De aici resulta in sa una dauna nereparabile pentru inaintarea poporului nostru. Elu remane condamnatu la orbicare in cauzele nôstre cele mai vitale, si espusu la in riurintiele cele destrugătoare ale strainilor, cari-lu intrebuintiedia necontentitu pentru scopurile lor. Acestu momentu e fôrto insemnatu si nici unu siffitu romanu nu s'ar cadé sè-lu scape din vedere. Elu pretinde a ne induplecâ la jertfe banesci. Sè le facemu deci pana inca nu e de totu tardiu si sè le facemu fora iucetare. Se nu trecemu cu vederea si ast'a, ca si putien'a nôstra cultura, ce o avemu, devine dubiôsâ in ochii strainilor, cari cu dreptu cuventu pejudica cultur'a veri-carui poporu dupa numerulu foiloru per'odice, ce aparu in limb'a lui. Noi suntemu in Austro-Ungaria peste 3,000.000; dupa datele statistice din urma, alte natiuni multu mai mici la numeru scotu la lumina multu mai multe foi periodice de câtu ale nôstre biete II. Acést'a demustra evedinte, că noi avemu mai putienu publicu doritoriu de cetire decâtu altii, cu cari stâmu in lupta si concursu. De aci resulta, că noi n'am ajunsu inca la gradulu recerutu de cultura, si ast'a sè ni o tianemu bine a minte.

Comitetulu centralu

pentu serbarea intru memori'a lui Stefanu celu Mare.

Dupa ce Comitetulu centralu s'a intielesu cu comitetele filiale, a decisu definitivu că: Comitetulu centralu intru se strapune la 1 aug./19 iuliu a. c. la Bucovina, spre a incepe la faci'a locului lucrările positive pentru realisarea serbării. Sunt dar' rogati toti acei domni, cari au primitu liste de contribuere, sè binevoiescâ a le innaintâ cu sumele incurse numai decâtu catra Comitela, sub adres'a cunoscuta: Vas. Bumbacu la universitateu din Viena, — ca inca nainte de ce se va departâ comitetulu din Viena, sè se pôte orientâ a supra medioceloru, de cari dispune; căci numai asiâ va potè compune unu planu realu alu serbarii.

Asemenea rogâmu pre acei domni, carora nu li-a incursu nemic'a, a ni tramite liste le gôle.

Publicatiunea nominala a contribuitorilor incurse se va incepe numai de câtu. Primescâ domnii respectivi de o camdata multiamit'a — in numele causei.

Formalitatile trebuintiose pentru participare se vor publicâ de locu ce va sesî Comitetulu in Bucovina.

Tienemu de detorintia a apelâ cu acéstâ ocaziune din nou la zelulu natiunalu alu onoratulu publicu romanu, oersendu-i spriginirea pentru serbare. De nu suntemu absolutu competentî a o face acést'a facia cu o cauza comuna tuturoru romaniloru, totusi cutesâmu ca reprezentantii acestei cause.

Totu deodatata e rogatu onoratulu publicu romanu, carele voiesce se participe la serbare, a insciintia cu P. T. pre Comitetulu centralu pana in 10 augustu/28 iuliu a. c. sub adres'a: Pamfilu Danu, juristu Cernauti (Czernewitz) aretandu-si numerulu persôneleru, resp. fam liei, ca sè se pôte comitetulu irgrigi de cele trebuintiose in modu convenitu.

Viena, in 16 iuliu 1871.

Pentru comitetu
V. Bumbacu presied. E. Lutia, secretariu.

Halmagiu, comit. Zarandu, in iuliu.

(Respunsu dlui Nicol. Butariu, macar câ n'ar meritâ.) — In nr. 51 alu stimatei „Albine,” precum se scie in absintia dlui Redactoru, a aparatu unu articlu din Bodessi, comit. Zarandu, subsemnatu de Nic. Butariu si ia titlulu: „Unde vom ajunge?” Intr'acestu articlu se caracterisèza poporulu din cerculu Halmagiului ca corruptu si patimasu de betia; administratiunea si justitia se dice a fi câtu se pôte de rea, èr pe oficialii din acelu cercu i numesc „sierpi,” cari sugu sudôrea poporului, prin luarea de camate si pana la 150 procentu. Nu autendintia de a polemisa cu Dlu Butariu, ecéstâ Dsa nu e merita, ci mai multu din stima catra fôia si publiculu mistificatu, intru interesulu adeverului, vomimu a responde la acelu articlu.

Poporulu in cerculu Halmagiului nu e atâtu de corruptu, precum ilu descrie parintele Butariu; dêca totu, si in unele comune, cum e chiar a DSale, e mai corruptu, nu cumva portavin'a insusi Dlu Butariu? Se vedemu intielesulu: —

Dsa pana si in scôla, in acelu locu de pietate, convenindu cu vagabundii de societatea dsale indeplinesce cele mai scandalôsè betii chiar si naintea pruniloru;

Dsa in multe Domineci remane inca de Sambata prin crasmele Halmagiului, comite cele mai rusinôsè fapte precum s'au publicatu odata intr'o fôia, deca mai tiene minte;

Dsa patronèza pe botivi, facendu recursuri pana la Ministeriu contra dispusetiuneloru Comitetalu Comitatusu spre pedepsirea acellora; cum intru altele in caus'a lui Butariu Toma din Bodessi.

Dsa ca preotu ca invetiatoriulu poporului pôrta procese pe la justitia pentru premia promise si nedate, pentru inpreunâri carnale; in fine: —

Dsa ca preotu, spre batjocura si desonôrea intregu statulu preotiescu ambla in cioreci de husari cu sinôre rosii. Si acum noi ilu intrebamu: dêca vom avè parinti sufletesci, cu ast'felu de moralu, „Unde vom ajunge?” Judece deci onor. publicu cetitoriu — cine este celu ce acusa pre oficiali? Cine este celu ce acusa pre altii pentru demoralisarea poporului? —

Cumca administratiunea si justitia in comitatulu Zarandului ar fi rea, este unu neadeveru malitosu, esitu dintr' unu capu nesocotitu ca alu Dlu Butariu; pentru câ prompt'a administrare politica si a justitiei, pe langa tôte inegririle facute de antagonistii natiunei romane, chiar de catra Inaltulu Minist. regiu e recunoscuta. —

Si ca onoratulu publicu cetitoriu sè scie, de ce Dlu Butariu, justitia si administratiunea din cerculu Halmagiului nu-i place, vom spune, câ: —

Oficialii romani din cerculu Halmagiului nu potu suferi pe unu preotu inbracatu in cioreci husaresci cu sinôre rosii, acusat de mai multe crime, si a nume:

Oficialii romani din Cerculu Halmagiului, nu potu suferi ca unu preotu romanu sè falsifice pasporturi de vite, pentru care fapta proprietariulu viteloru pôte fi arestatu, si sè remana si forâ vite si forâ bani, cum s'a intemplatu lui Butariu Tod oru din Bodessi. —

Oficialii romani nu potu suferi, ca unu preotu in locu de toiagu sè pôrte arme, cu acelea sè amenintie pe de a aprôpele seu, cum s'a intemplatu cu Butariu Petru a Tomi din Bodessi. —

Oficialii romani nu suferu ca unu preotu romanu in naintea unei indecatorii publice sè fie acusat pentru calcarea poruncei a VII. a lui Ddieu precum e acusatulu Dlu Butariu, ce asemenea se pôte vedè din actele aflatôrie la Juediulu Cercualu; — si in fine:

Oficialii romani nu suferu, ca unu preotu se vagabundeze pe la Sibiu unu scopu de a insielâ bani, sub firm'a de ai administrâ fondulu infintiandei academie romane, precum s'a intemplatu cu ocaziunea congresulu Natiunalu bisericescu din Sibiu unde Dlu Butariu, inaintea Dlu protop. Joane Groza, si avocatulu Gaetanu, si a mai multoru domni in otelu la „Corona” s'a dechiaratu cumca pentru fondulu academie romane din comitatulu Zarandu a coleptatu dejâ 25,000, fl. v. a. care suma spre fructificare s'ar si fi elocatu de catra dsa, apoi câ afora de acéstâ colosala suma totu dupa afirmatiunea DSale, sub nume anonimu a mai redicatu si de la Esc. Sa Metropolitanu B. de Siaguna si Ilustratiile loru dnii Episcopi din Aradu si Caransebesiu câte 500 fl. v. a. si acum aici vine loculu de a-se intrebâ Dlu Butariu: Unde sunt acei bani? unde i-a elocatu spre fructificare? Căci publiculu Zarandanu despre acést'a n'are nici o cunosciintia.

Èta dara, astfelu sunt causele pentru nari Dlu Butariu nu-i place de administratiune si justitie.

La insult'a pentru cametele luate de oficiali, i spunemu câ si aci a scrisu unu neadeveru uritu, de ôra-ce oficiali ca pretutindeni, asiâ si in cerculu Halmagiului, mai mare parte sunt saraci si n'au bani pe interese, èr daca câte unulu, mai favoritu de sôrte, are atari bani, firesece nu din oficiu castigati, — aceli manipuleza pe câtu se pôte de umanu cu interese moderate.

Ôre dlu Butariu, celu ce pôrta'n gura totu ajutorarea poporului, nu belesce poporulu mai reu decâtu chiar camatarii jidani?

Au nu Dsa a luat ca interese anuale dupa 40 fl. v. a. folosulu unui pamentu 1 1/2 jugeru si inca 16 fl. v. a. de la Crisca Sida din Bodessi?

Au nu dlu Butariu a silitu pe Serbauu Raveca din Mermesci ce-i detoria 100 fl. v. a. a-i dá obligatiune despre 200 fl. v. a. din care suma 100 fl. sunt dobenda?!

Din cari tôte se vede câ nime mai multu de câtu dlu Butariu este incarcatu cu pecate grele; din care cauza mintea, dêc'a are, trebuia sè-i recomendè cea mai adunca tacere. „Carere debet omni vitio, qui paratus est in alium dicere.” —

Acelu articlu nu l'a scrisu Dsa, condusu de iubire si interesu pentru poporu, ci mai multu din patima si cutesantia ôrba, vojundu prin acelea a-si versâ veninulu a supr'a oficialiloru cari ilu genèza pré multu in esesele sale.

Ce se atinge de infintiarea unei bance generale ori provinciale de creditu, noi scimu câ Dsa ar dori se ajunga de manipulante a unei atari bance, — daca ea s'ar potè infintia si daca lumea straina ce nu-lu conôsce, i-ar dá-o pre mama!

Subscrii 10. cei mai de frunte oficiali, docenti si proprietari din Cerculu Halmagiului.)

Lauga Pogoniciu, in Carasiu, 4/16 iuliu.

(Daune nespuse prin ploii si versari de riuri; — poporulu plange si splica cum scie elu.)

O nenorocire dupa alt'a pe capulu economiloru nostri. Ioi-a trecuta se'n templâ o rumpere de nori infricosiata pe delurile Zorlentiulu-mare, ap'a inecâ mai multe sate si câmpii, causandu daune neprecalculaveri. Hôldele de prin vali parte s'au spalatu, parte s'au acoperitu cu pètra si nasipu. —

Dupa cum m'am convinsu in caletori'a ce am avutu a face in partile Temisiului si a Recitiei, comunele Selbagelu, Gavosdia, Lugosielu, Olosiagu, Rometea-Pog. si Zorlentiulu-mare, — au patimitu mai tare de necatura.

Totu in acéstâ dia a batutu si pètra, dar numai in teritoriulu Zorlentiulu-mare, asiâ in sa, încâtu diumetate din locuitori sunt ajunsi ia sèpa de lemn! Pomii sunt astadi numai lemne uscate, nu fructe, dar nici frundie n'au ramasu. De sementari, nici urma nu mai este, sunt turtite la pamente si prefacute in nemica. Intielesei câ multu straduitoriu si — bine-avutulu preotu Laz. Tiapu, vestitu de la alegerea din urma de ablegatu, candu densulu a decisu contra candidatulu natiunalu, inca a avutu o dauna de mii de fl. O mosia, carea-i aducea peste 300 acaie de vinu arsu, i s'a nimicitu. Dêca asi scî câ nu-lu mai necagescu, i-asi dice: parinte, tóta lumea te scie bunu speculantu si omulu proceseloru cu poporulu pentru averi; dar — pentru Ddieu, de institutiele de asigurare cum de nu te-ai ingrigitu si nu ai luminatu nici pe turma?!

Acum chiar poporulu nefericitu splica ealamitatea ca venita pe capulu loru ca o pedèpsa cerèsca, pentru câ la alegeri si la ori ce lucru natiunalu, au fostu cu pop'a loru (!) in parti'a contraria, contra interesulu romanu natiunale! — Vedeti fratioriloru, ce reu este candu ômenii lucra in contra boldulu firescu alu inimei loru; ori ce reu li dà de capu, consciintia îi muștra si caintia li rôde inim'a, Sè ne ferimu deci de pecate in contra sangelu nostru, èr de preotii nostri se ascultâmu numai candu ne invètia spre bine!

Ap'a Berzava, asomenea a versatu si a causatu societatii jidano-franceze daune fôrte mari; la 5000 de orgii de lemne s'au dusu cu ap'a, mai multe case, o opritôre de lemne, etc. i s'au surpatu. Pe teritoriulu Colniceniloru s'au opritu mii de orgii de lemne si oprindu se au causatu daune enorme locuitoriloru. Unu Colnicènu a adunatu de pe unu jugeru de pamentu alu seu preste 25 orgii de lemne. Dêca aceste lemne nu se opriau aci in cale, apoi la Colniceni nu esundâ Berzava. —

Bucatele in aceste parti fiindu sementate tardiu (pe aici se sèmena numai porumbu si ovés), este mare tèmea câ porumbu va patimi de bruma.

Cand u scriu acastea, tôte apele mari si mici, in urmarea unei ploii de trei zile, au esun datu si dupa cum me convinsei in comuna Saculu, Temisiulu aduse cu sine o môra din fundamentu luata mit Sack und Pack.

De secerisii in pregiuru-ne nici vorba; abiâ ordiulu s'a coptu, dar jace de 10 zile cositu la pamentu, si de reulu ploiloru nu se pôte adunâ. Suntemu desperati, fiindu de tôte partile amenintati, — chiar si de natuwa!

Pentru unii rei . . . pedèpsa — preste toti!!
Dômne! ôre dreptate sè fia acést'a!!

Langa B. Ineu, cott. Aradu, in iuliu.

(Cum stâmu cu protopopiatulu vacantu? Scutesce-ne legea de abusuri, sèu ce?!) — Abusurile in autonomi'a bisericèscâ trebuie sè se descopera si in publicitate, ca din acelea sè cunôsca organele superiôre ale bisericeii, câ sunt spre stricatiune si câ trebuie deci incungiu-rate. Autonomi'a bisericèscâ ni este intrég'a nôstra avere crestinescâ si natiunala, ni este bunulu celu mai mare si mai scumpu, de la care asteptâmu rezultate ascuratôrie viitorulu nostru. De aci voiescu a face concludsiunea, câ cine vatema autonomi'a, isbiundu in ea ca crestinu si ca romanu, a comis erima in contra bisericeii si natiunei; — avemu dar detorintia a reparâ foradelegea si a incungiu-râ pentru viitoriu abusurilo din tôte poterile nôstre. Èta de ce sum impressiunatu, candu cu deplina parere de reu, sum silitu a denunciâ onoratulu publicu si organeloru bis. superiôre o procedere anti-autonomica si anti-staturaria a unui functionariu bisericescu. — Ven. Consistoriu din Aradu in urmarea decisulu sinodalulu eparchialulu, a decretatu publicarea de concursu pentru protopresviteratulu nostru vacantu a um de unu anu si a dispusu ca sè se faca pregatirile convenite pentru alegere. Dlu administratore protopresviteralu iusa a afiatu de bine a traganâ convocarea comitetulu protopresviteralu din aprilu si pana in dia de astadi; astfelu Il. Sa dlu Episcopu de nou ordinâ, respective inteli escrierea de concursu, sèu la din contra aretarea cauzeloru impedecâtôrie. Nu scimu dêca dlu adm. A. Tipeiu va fi reportatu ceva Consistoriului; ce scimu este, câ e lun'a de la intetive, si comitetulu nici astadi nu e conchiamatu. *)

Noi ne intrebâmu: ce va fi de cerculu nostru? Scimu câ inca sub reposatulu protopr. suntemu alesi membri la sinodulu, scaunulu, comitetulu si epitropi'a protopresviterala, mai departe nemica; nici sinodulu, nici scaunulu nu au tienutu vre-o siedintia macar; comitetulu a tienutu asta ièrna dôiue siedintie, si acele la intetirea membriloru lui. Suntemu asiâ dara chiar desolati, fora conducere si fora vre-o ordine in afacerile nôstre administrative bisericesci, si noi nu potemu se gustâmu nici câtu de putienu din nefacerile autonomiei recastigate cu atât'a ustenèla! Reu, pentru noi destulu de considerabilu, si reulu vine de la una persôna, carea in bisericu autonoma s'a pusu par' câ a paralisâ dorintia tuturoru. Dlu administratoru are adoca, cum se suna — unu candidatu, pre care in sa pana acuma nu l'a potutu obrude inca in inim'a nôstra, si asiâ densulu totu nu afa sositu timpulu pentru escrierea de concursu, si desî vinu ordinatiuni si ursorie din partea Consistoriului, densulu ca mai tôte altele, totu mereu le pune ad acta; — căci — dice — va scî dsa candu trebuie deschisu concursulu. Si ce sè-i faci? dêca dsa nu asculta nici de mai marii sei, cum ne va ascultâ pre noi? — Noi de la inceputu, de candu adeca fuseramu incunosciintati despre môrtea protopresviterulu, nu avemu si noi pe candidatulu nostru, insufletirea pentru densulu si pana astadi este generala, si apoi — de, sè dicemu gustulu, sè dicemu si interesulu nostru nu convine tocmai cu alu dlui administratore! — Dar dle administratore, — la o parte cu gustulu, la o parte cu interesulu nostru si alu DTale; legea si biseric'a, aceste pretindu cu intetire sè curmâmu traganarea, cortesia, statulu provisoriu, ce impedece desvoltarea vietiei constitutionale!

Incheiu cu rezerv'a, câ toti pasii ce se vor face in meritulu acestei alegeri vi-i voiu referâ cu sinceritate.

Unulu, in numele celorlalti.

Feregihazu, comit. Temisiu, in iuliu.

(Alegere de notariu romanu, contra tuturoru intrigeloru straine.) Desî cam tardiu, vinu totusi — pre scurtu macar, a vi reportâ despre brav'a portare a poporului si inteligentiei nôstre, pana si celei de prin comunele vecine, cu ocaziunea alegerei de notariu pentru comunele nôstre impreunate Feregihazu si Fiscutu, ce avù locu in 16/28 iuniu a. c. Pusu-si-a dlu Pavlovics György, judele cercualu titulariu, omu de nêmu slovacu, èr de natiunaltate si politica — egoistu, pusu-si-a tôte poterile, deavoltat'a tôte intrigele, frementat'a pe bietulu poporu in

*) Tocmai primimu din Siria scirea, ca comitetulu s'ar fi convocat pe dia de alta-iori joi; dar programulu — nu ni se spune. Sperâmu câ va fi si pentru publicarea o data a Concursulu! — R e d.

drépt'a si 'n stang'a, ca să aléga pre interimă-lulu notariu Uzon, unu june magiaru, dar carele din postulu seu de notariu in Gattaja a fostu scoscu pentru defraudări si ne-abilitate, — in sa nu i-a ajunsu dlu Pavlovics chiar nemi-ca! ca fierulu au tîenutu si nostri langa candidatul natiunali dlu Traianu Chioranu, pan' acum oficiante la cãrtille funduali in Temisióra.

Dupa ce dlu Pavlovics bagase de sēma cã — nu-e giurma cu romanii, si audise cã de prin tōte comunele vecine, mai vertosu din *Seciani*, toti popii si barbati mai de frunte lu-cra din reporteri langa candidatul natiunali, — istetiulu slovacu veni la cugetulu cã — sē puna candidatul romanu unu *contracandidatu ér romanu*, pentru ca astfeliu sē sparga solidaritatea intre romani. Ni pare fōrte reu cã a gasitu omu, care i s'a datu de ur'alta, si ni pare cu atãtu mai multu reu, cãci este unu barbatu de stīma alu nostru, cãrui in sa nu-i poturamu ajutã, trebui sē si semta gresi'la si sē patiesca rusinea caderei.

Resultatulu votãrei a fostu: candidatul poporului, dlu Chioranu a intrunitu 158 de voturi, pana la unu nēmtiu si unu unguru, totu de ale romanilor; candidatul strainilor Uzon, 12, intre cari trei ale unoru pecatosi romani, celelalte de totu de la straini. Astfeliu dlu jude cercvalu tit. Pavlovics remase de rusine — cu ambii sei candidati, adeca si cu romanulu si cu magiarulu. Sē-i fia de bine! Totu astfeliu de sncesu sē-i dee ceriulu.

Dupa acestu triumf alu solidaritãtei romane, mai antaiu de tōte fericitãmu pre bravulu nostru poporu, carele ascultandu de preotii sei, se portã cum se cade sē se pōrte totu de un'a.

Asemenea fericitãmu si pre zelos'a preotim si pre toti carturarli romani ce au conlucratu la invingerea candidatulu nostru.

Dar vremu in fine sē fimu dreptu si recunoscatori si pentru domni straini, cari ni s'au aretatu drepti si ómeni de omenia. Onóre si recanoscintia in acēsta privintia dlu jude de cercu Szabó Miklós, carele a sciutu a-si pastrã neutralitatea ca omu dreptu. Onóre in acēstu punctu si maritulu comitatulu capulu seu, supremulu conte Ormos, carele a mersu pana sē admonesca pre dlu Pavlovics, sē se lase de sfortiari si sē nu incurce fora totu dreptulu caus'a poporului; dar — Juda celu fora de lege nu voiã se 'ntieléga! —

Este acum la dlu nou-alesu notariu, a ni justificã increderea si a se aretã pururiã demnu de iubirea si alipirea nōstra catra stamat'a-i persóna. Prin a sa portare, dlu Chioranu pōte sē dee sēu *taria spiritului poporulu*, sēu *lovi-ture de mōrte*. Noi sperãmu si asteptãmu totu binele! —

Cu acēsta ocaziune, candu laudãmu triumfulu nostru de aici, nu potemu se nu deplangem lasitatea cu carea se portara fratii nostri la asemene ocaziune in *Barateazu* si in *Monostoru*; a nume in cestu din urma locu — ne dōre inim'a candu spunem cã — cu desconsiderarea romanilor, alēsera *straini* si alēsera cu svatulu si concursulu preotiloru si invetiatoriloru sei, ce este o pēta si pre comune si pre — cei chiamati d'a fi „lumin'a lunei si sarea pamentului.“

Candu óre pretotindeniã ne vomu aretã demni de numele ce portãmu?!

Varietati.

‡ *Tinerimea romana studiōsa din Segedīnu* — in urm'a apelului facutu de tinerimea romana de la Universitãtea pestana — in adunarea sa din 4/16 l. e. s'a constituitu si intr'o societate a nume pentru a dã *moralminte* mana de ajutoriu comiteteloru incredintate cu realizarea ideiloru: „*Academia romana de drep-turi*“ si „*Teatru natiunali romanu*.“ —

(*Balu romanesca in Temisióra*.) Comitētu „*Alumneulu rom. nat.*“ s'a oteritu sē arangieze unu balu romanescu in *folosulu Alumneulu*, pe tempulu candu va petrece aici societatea teatrala a dlui Pascali. Comitētu arangiatoriu s'a alesu. Diu'a balului se va face cunoscuta de o data cu publicarea reprezentatiuniloru teatrale. Dlu directoru teatrale din lo cu N. Steltzer, a oferitu comitetulu indaru salōnele de „*Redout*“ pentru acestu balu filantropicu! Recunoscint'a publica va urmã la timpulu seu. — Temisióra, 16 iuliu st. n. *Rotariu*, notariulu comit. alum.

— (Congresulu politistiloru in Pesta.)

Septeman'a trecuta in cas'a reprezentiva a Die-tei ung. se tîenũ una adunare a politistiloru din tiera, pre carea foile si cercurile oficiale o botozara „*Congresulu comisariloru de securitate*.“ S'au consultatu dumeloru, polititari nostri — feresce despre regularea sē perceptiunea serviciului, si despre imbunatatirea starei materiale si sociale a lor; dar — dieu une-ori desbaterile deveniau atãtu de fortunose, in cãtu i veniã a crede omului cã s'a furisitu in onorabil'a societate si cãte unu — domnu lotru sēu bettyár. — Duoi ómeni din poporu trecu pe langa cas'a dietei si vedu multime intrandu si esindu; deci unulu intrēba: „Bine, ce e aci? cã dōra nu s'a adunatu fora scire diet'a?“ — „Oh, ce vorba de la tine,“ responde cel'a laltu, — „nu scii cã este congresulu comisariloru de securitate.“ — „Bre, frate, ce dici! Congresulu comisariloru de securitate? Óre va fi si — cumplitulu *Molnar* alu lui Babesiu aci? N'asi dã pentru multu sē conosciu acea bidigania!“ —

(*Nenorocire*.) Mai intregu Banatulu si Ardēlulu jace sub apa carea multu a stricatu semenaturiloru, — ba in unele parti nici cã mai este sperantia de vr'unu secer'siu. Daun'a mare ce o suferira locuitorii Lipovei si din pregiuru este cunoscuta dintr'o corespondintia particularia. Acuma primiramu din *S. Andrasiu* langa Timisióra trist'a scire cumca in 30 iuniu nōptea aflandu-se unu pecurariu cu oile pre langa drumulu de feru, de o data s'a vediu incungiu ratu de apa si 500 de oi si 4 porci pe cari i padia cu oile, su devenitu prēd'a undeloru. Insusi bietulu pecurariu cu soci'a sa, numai dupa multe primejdii si-a potutu scapã viēti'a.

(*Jubileu seculariu*.) In 3 iuliu — ni scrie unu dnu invetiatoriu — oficiantii administrativi si lucrãtorii de la societatea drumului de feru din *Recitia*, au serbatu cu multa pompa aniversarea secularia a infiintarii numitei societati. La entusiasmulu festivitatii sē fia con-tribuitu multu unii „*romanasii renegati*“, pre cari rachiulu intr'atãta sē-i fia insufletitu, incãtu multi au regusitu de multele strigãri de „*Eljen!*“

△ (*Gambetta — redactore*) Idealulu acestui mare barbatu este — *emanciparea natiunii prin republica*. Dupa a sa parere a emancipã si regenerã poporale preste totu, ér pre celu francesu specialu, numai si numai republic'a ar fi chiamata si capace. Spre realisarea acestui scopu, *Gambetta* sē se fia resolvatu a intem'eã unu diariu care sē apara in Parisu sub titulu „*La Revanche*“ sēu — dupa alte informatiuni — „*Le Patriote*.“ In acestu organu *Gambetta* va staru intru consolidarea republicei si va luptã cu dibacaa sa pēna contra monarchistiloru si contra tuturor tendintiloru reactionarie. De colaboratori dejã i s'au alaturatu cei mai resoluti si mai emininti barbati, precum dlu *Laurier*, fostulu secretariu alu seu sub nefericitulu resbelu, apoi eminintele generariu *Faidherbe* si alti barbati de credintia republicana. Pentru fundarea amintitulu diariu sē fia incursu dejã preste *patru sute de mii* de franci *numai dintr'unu locu!* Vedi acēst'a este dovēda de adeverata aderintia catra unu barbatu emininte si fidelu poporulu! —

— (O „*Provocare seriōsa*“ ni se tramite sub datulu de ieri din partea mai multora domni Aradani, catra conducetoriulu tinerimei rom. studiōse din Aradu G. M. la balulu tîenutu in favōrea unei *Academii juridice*. In „*Alföld*“ de ieri adeca, spre rusinea tinerimei, ospetariulu din paduritie raelama cu amenintarea de judecata o suma de 75 fl. ce dice cã tinerimea i-ar fi ramasu detōria. Deci dlu arangiatoriu si conducetoriu sē ingrighesca numai de cãtu a complanã trēb'a si a sterge pēta ce se face tinerimei natiunale! —

— (*Invitatiune!*) Dlu Mih. C. Novacescu, comerciantu in *Biserica-alba*, in Banatu, cu prevalia de marfe la „*Cocosiulu albu*“, in strãta capitala, din caus'a batrenetiloru dorindu a se retrage de la comereciu, pre langa conditiuni fōrte favorabili este gat'a a vinde atins'a prevalia cu tōte recuisitele. Domni ce ar binevoii a reflectã, sunt poffiti a se infacisã cãtu mai curendu la numitulu dnu comerciantu in *Biserica-alba*. —

Recolt'a anului si piati'a de grane.

Este timpulu, candu noi in totu anulu ni-am facutu de regula, fiindu cã ni-am tîenutu de detorintia, a publicã combinatiunile si esperiintiele nōstre despre recolta, despre cau-

taresa graneloru in piati'a nōstra si despre probabilitulu viitoriu.

Dar asta data implinirea acestei detorintie ni cade cam greu, mai greu ca alta data, parte pentru multele nōstre ocupatiuni in alte sfere, a nume in cele politice-natiunali, parte pentru — *fatalele tempestãti*, ce pre tōta d'ia se schimba si pre tōta d'ia amerintia si strica datele calculiloru nostri.

Ce potemu deci sē dicemu, vomu dice mai multu in generalu, vomu deschide mai multu o privire sumaria cetitoriloru nostri.

Tempestatile nu numai pre la noi, ci mai pretotindeniã in Europa, au fostu cãtu se pōte de grele si daunōse; mai pretotindeniã ploile si grindinele au causatu versãri mari de ape si schimbãri nefavorabili de temperatura, — numai din Italia si Russia nu soses cu sciri tocmai atãtu de triste.

In *Francia*, partile de nordu si ostu, cele ce au fostu teatrulu resbelului, au putiene semenature; dar preste totu campii nu s'au potutu cultivã dupa trebuintia, si asiã — cu o mica esceptiune, recolt'a arē sē fia cam prē slabã. Ploile si recelele numai de duōse septemani au mai incetatu, si acuma se anuncia timpu fōrte frumosu si caldurosu, in cãtu sperantiele decadiute, cu totulu, incepu ér a se redicã.

Se facuse — acum duōse septemani calcululu, cã *Francia* va avē trebuintia de unu importu de grane celu putienu 11 milliōne de hectolitre, si pretiurile incepusera a se urcã fōrte; astadi — pretiurile scadu si cea mai nuōã posta ni spune cã — nime nu vrē se cumpere; tōta speculatiunea s'a pusu pe asteptare.

Anglia va avē recolta bunicica, dar ea nici cu cea mai buna recolta nu este in stare de a-si acoperi deplinu trebuinti'a. Nu se pōte iusa sci, cãta va fi trebuinti'a ei de grane pe sēm'a propria, fiindu cã speculatiunea Angli-terei s'a ingrighitu de magazine pline, si astadi — *Anglia* mai vertosu dã pane *Francei* in lipsa.

Din *Nordu-America* reporturile suna pre cãtu se pōte de favorabili; acolo estu timpu s'a semenatu mai multu ca alta data si semenaturele promitu multu. A nume porumbu, de acela va trebui sē se impōrte, fiindu cã in Europa mai pretotindeniã elu este intardiatu sēu stricatu. *Bumbacu*, *America* crede cã va avē de esportatu peste una suta de milliōne de cantare. —

Helvetia — produce prē putienu, dar nici n'are mare lipsa; *Germania*, pre cãtu a semenatu, va avē o recolta de medilocu; a nume partile despre mediãdi si resaritu vor produce multu grau si secara.

Spania si *Portugalia* vor avē pentru sine si — ceva si de esportatu.

La noi in Monarchia, partile cele mai productive au suferitu infricosiatu! putiene locuri sunt, unde recolt'a promite a fi destulu de buna. Dar — catra calamitatea ploiloru si grindinei si frigului, mai vine calamitatea *rebeloru comunicatiunei* si neajunsuriloru transportulu pe drumurile de feru. Speculatiunea straina, pentru acēsta din urma causã, abiã se mai abate prin piatielē nōstre si — nu mai dã nimicu pe transactiunile nōstre, fiindu cã a patit'o de atãtea ori, de granele cumparate, pana sē ajunga a fi transportate la locul destinatiunei lor, batute de ploii si de vijelii, au inceputu a incolti in relele magazine ale drumuriloru de feru din *Ungaria*.

Tōte vaierãrile in acēsta privintia n'an potutu folosi, si asiã — sē nu ne mirãmu, cã si putienulu ce vomu avē, nu va ajunge pretiulu cuvenitu. —

Din celelalte parti ale Oriintelului n'aveamu date positive; atãta in sa se suna, cã ele, a nume *Moldo-Romania* si *Bulgaria*, vor avē recolta mai buna de cãtu la noi. —

In piati'a Pestei pretiurile graneloru, septeman'a espirata variara cam astfeliu:

Grãulu intre 6 fl. 35 cr. celu mai bunu, si 5 fl. 35 cr. celu mai slabu — de metiu dupa cantariulu vamalu.

Secar'a de la 3 fl. 10 cr. pana la 3 fl. 40 cr. dupa maj'a vamala.

Ordiulu, totu dupa cantariu, de la 2 fl. 90 cr. pan' la 3 fl. 30 cr.

Porumbulu, totu dupa cantariu, de la 3 fl. 60 — 70 cr.

Ovesulu dupa metiu, 2 fl. — *Malaiulu-menuntu* 2 fl. 40 — 50 de cr. v. a. *Rapiti'a* — lipsesce.

Incheiãmu repetindu cã cautarea este fōrte slabã, mai nulla!

Provocare!

Dni Invetiatori din tractulu protopresviteralu alu *Chisineului*, (com. Aradu,) sunt provocati cu onóre, sē binevoiesca a se adunã pre *Domineca* in 8/20 augustu a. e. demapēcia la 9 óre in localitatea scōlei romane din opidulu *Chisineu*, la a dōu'a conferintia invetiatorēsca, care se va tîenē in interesulu instructiunei si educatiunei poporali de la scōlele satosci.

Nadabu, la 6 iuliu st. v. 1871.

Joane Dobosiu

docinte, ca pres. interim. alu conferintiei.

Concursu.

29/1871.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scōla elementara gr. or. romana din cetatea Aradu se escrie concursu pana la 15/27 augustu a. e.

Emolumintele: Salariu anualu in bani 600 fl. v. a.; 4 lantie pamentu aratu; 9 orgii de lemne si cuartiru liberu cu doue incaperi.

Doritorii de a fi alesi sunt avisati pe langa alte recerintie prescise de „stat. org.“ a produce testimoniũ de 4 clase gimnasiale sēu 3 reale; testimoniũ despre depunerea esamenulu de cualificatiune si in fine se poftesce posesiōrea pre langa limb'a materna romana inca a celei magiare si a celei germane. —

Recursele astfeliu instruite sunt a se trimite dlui protopresbiteru concerninte in Aradu pana in d'ia susu atinsa. —

Aradu in 11 iuliu a. e. n. 1871.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea:

Joane Popoviciu Desseanu, m. p.

1—3 inspectoriu scol. cont.

Concursu.

Se publica pentru vacant'a parochia romana gr. or. din *Dubochi-Nadosiu*, comit. temisiu, protopresviteratulu Lipovei, cu *Terminu* pan' la 7. augustu st. v. si cu

Emolumintele: 1 sesiune de pamentu; birulu de la 76 de case; tacsale stolari indatantate si cortelu liberu.

Suplicele, provēdute cu documentele necesarie despre calificatiune si buna morala conformu presciseloru Statutulu org, sē se tramita catra subsemnatulu *Comitetu parochialu din Dubochi-Nadosiu*. In contielegere cu dlu *Protopresviteru* districtualu. —

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru postulu de capelanu langa imberanitul parochu *Georgii Popoviciu* din *Marczihãza*, Comit. Bihorului, *Protopres. Oradei-mari*, cu beneficiulu anualu 1/3 din 3/4 parti de sesiune, birulu tozu atãta de la 70 de case, si din stole totu a trei'a parte.

Recurentii vor avē a tramite recursurile loru instruate dupa statutulu organicu si adresate Comitētu parochialu din *Marczihãza*, pana in 20 iuliu a. e. st. vechiu de a dreptulu catra scaunulu protopopescu din *Oradea-mare*. Datu in *Marczihãza* in 20 iuniu 1871.

Comitetulu parochialu.

In co'ntielegere:

Simeonu Bica, m. p.

2—3 protopresv. Oradei-mari.

Concursu

Se deschide priu acēst'a pentru postulu de Capelanu langa preotulu din *Rossia*.

Emolumentele sunt:

a) de la 320 de case a trei-a parte din veniturile stolari, si totu a trei-a parte din birulu protiescu, care este stavellitu pe diunetate cucuradiu.

Doritorii de a ocupã acēstu postu sē si tramita recursurile bine instruate catra protopresviterulu t actualu, pana la 20 iuliu a. e. st. v. —

Alegerea se va tîenē in 25 iuliu.

Rossia, in 30 iuniu.

Comitetulu bisericiei gr. orientale din *Rossia*.

In contielegere cu

Georgiu Vasileviciu,

2—3 protopresv. Beiusiului.